

سکه های شیعی الجایتو در موزه همایون ترکیه

در سال 1318 ق گزارشی از سکه های دوره ایلخانی و جلایری ضمن کتابچه ای در ترکیه چاپ شده که شماری از سکه های سلطان محمد خدابنده در آنجا معرفی شده است. این سکه نشانگر گرایش امامی اوست، برخلاف ایلخانان قبلی و سلطان ابوسعید، خلف وی که آنها همگی بر مذهب سنت بودند.

سلطان محمد خدابنده ایلخانی میان سالهای 704 . 716 حکومت کرد و دولت وی با داشتن وزیری با فرهنگ مانند رشید الدین فضل الله (م 718) یکی از بزرگترین دولت های تاریخ ایران محسوب می شود.

در باره امامی مذهب بودن وی بارها سخن گفته شده و شواهدی ارائه شده است. نویسندگان این سطور هم در تاریخ تشیع در ایران در این باره سخن گفته است.

امشب به کتابچه ای حاوی معرفی سکه های موزه همایون در ترکیه برخوردیم که شماری از سکه های سلاطین ایلخانی را معرفی کرده و چاپ سال 1318 ق است.

روی سکه های خدا بنده، کلمات «محمد رسول الله علی ولی الله» و نیز «اسامی دوازده امام» حک شده که نشانگر تشیع امامی این ایلخان است. در اینجا برخی از صفحات را می آورم.

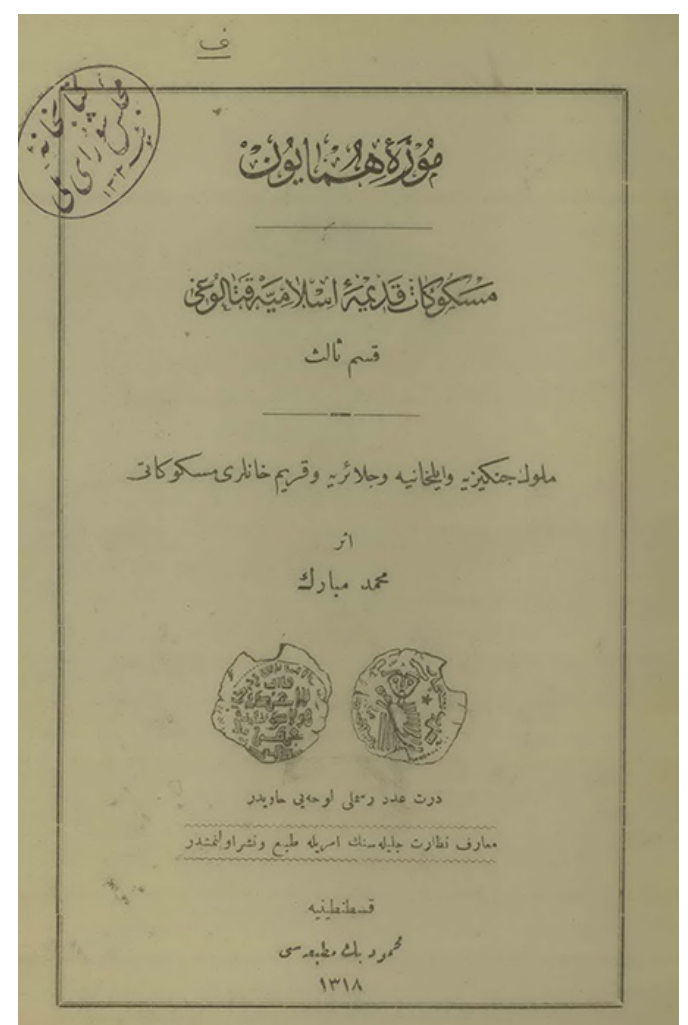
روش معرفی کتاب این است که بار اول در باره سکه های ضرب شده در شهر عبارات روی سکه را می آورد اما دفعات بعد فقط تاریخ را قید می کند. بنده چند نمونه از صفحات کتاب را که حاوی عبارات شیعی است می آورم.

کتابی که این تصاویر از آن گرفته شده، با نام «موزه همایون» ویژه مسکوکات دولت ایلخانی و جلایری است.

جالب است که سکه سال 704 که ابتدای سلطنت اوست، اسامی چهار خلیفه را دارد، اما سکه های بعدی «علی ولی الله» و اسامی دوازده امام جای آن را گرفته است. دیدار علامه حلی با الجایتو در سال 709 بوده و گویا سکه ها هم از همان سال به بعد رنگ شیعی به خود گرفته است.

در اطراف سکه، در مواردی صلواتیه آمده که در این معرفی ها، با تعبیر «اللهم صلی علی» آمده که مقصود صلوات بر چهارده معصوم است که صلواتیه شناخته شده در کتیبه های شیعی است.

منهای تشیع اولجایتو، از گفتگوهای وی با رشید الدین که در آثار مختلف رشید الدین نمونه های آن آمده، عظمت و دانتش این ایلخان مغول بدست می آید. نمی دانم کسی در باره این وجه او تا به حال چیزی نوشته است یا خیر.

در نمونه زیر اسامی دوازده امام (ع) آمده است.

﴿ ۸ - اولجایتو خداپنده محمد خان ﴾

۷۰۴ - ۷۱۶

التون

﴿ سلطانیه ﴾

- ۸۳ -

تاریخی [؟] ۷۱

وهری : خارجاً دائره لی و داخلی الی بیراقلی طرزده در .

الله

الله الا

محمد

رسول الله

علی ولی الله

دوره سنده دائره اینجده :

اللهم صل علی محمد وعلی والحسن والحسین [وعلی و محمد و جعفر

وموسی] وعلی و محمد وعلی والحسن و محمد

ظهری : یدی بیراقلی طرزده در .

ضرب

فی دولة المولی السلطان

الاعظم مالک رقاب

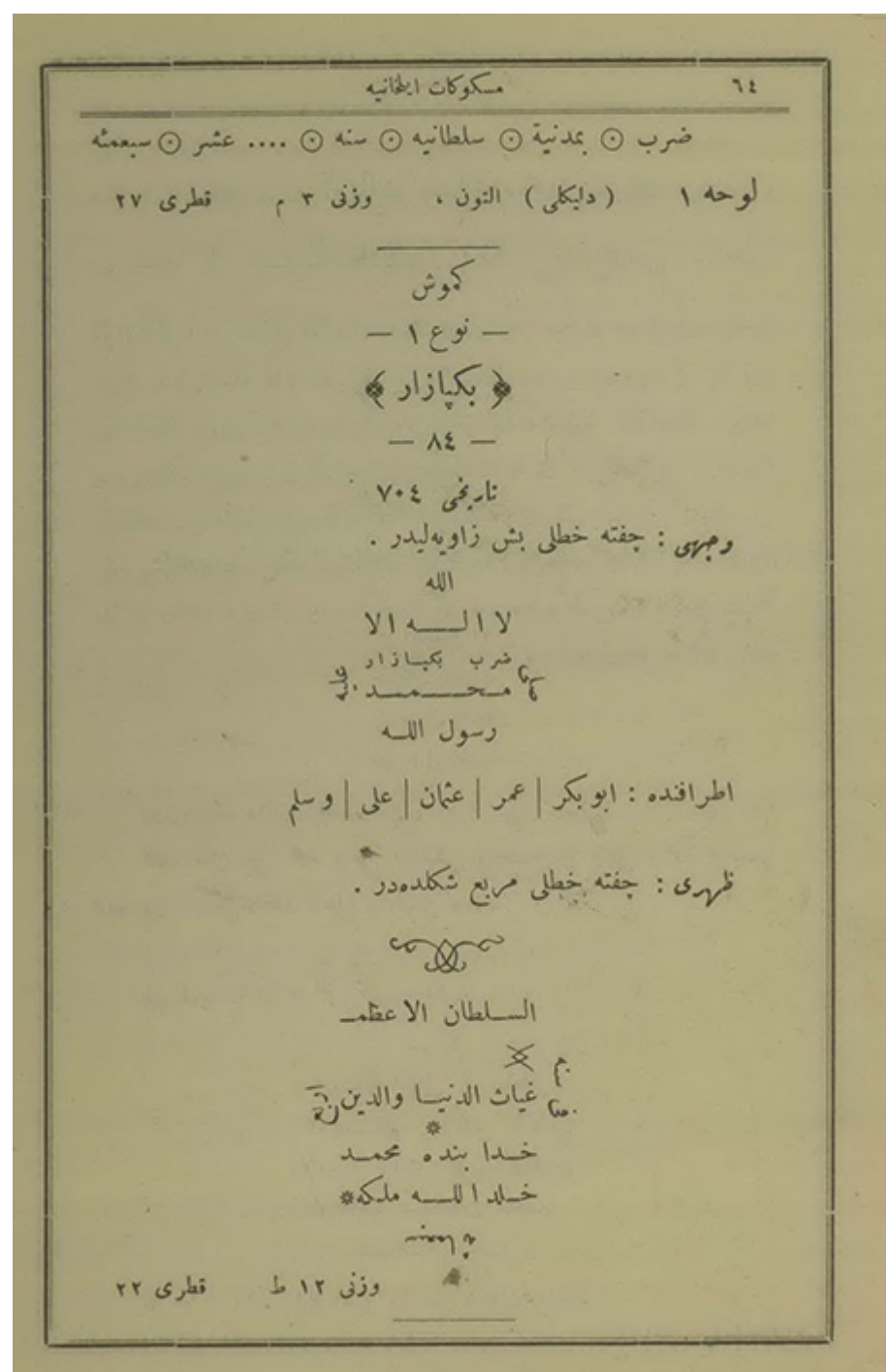
الامم غیاث الدینا والدین

اولجایتو سلطان محمد

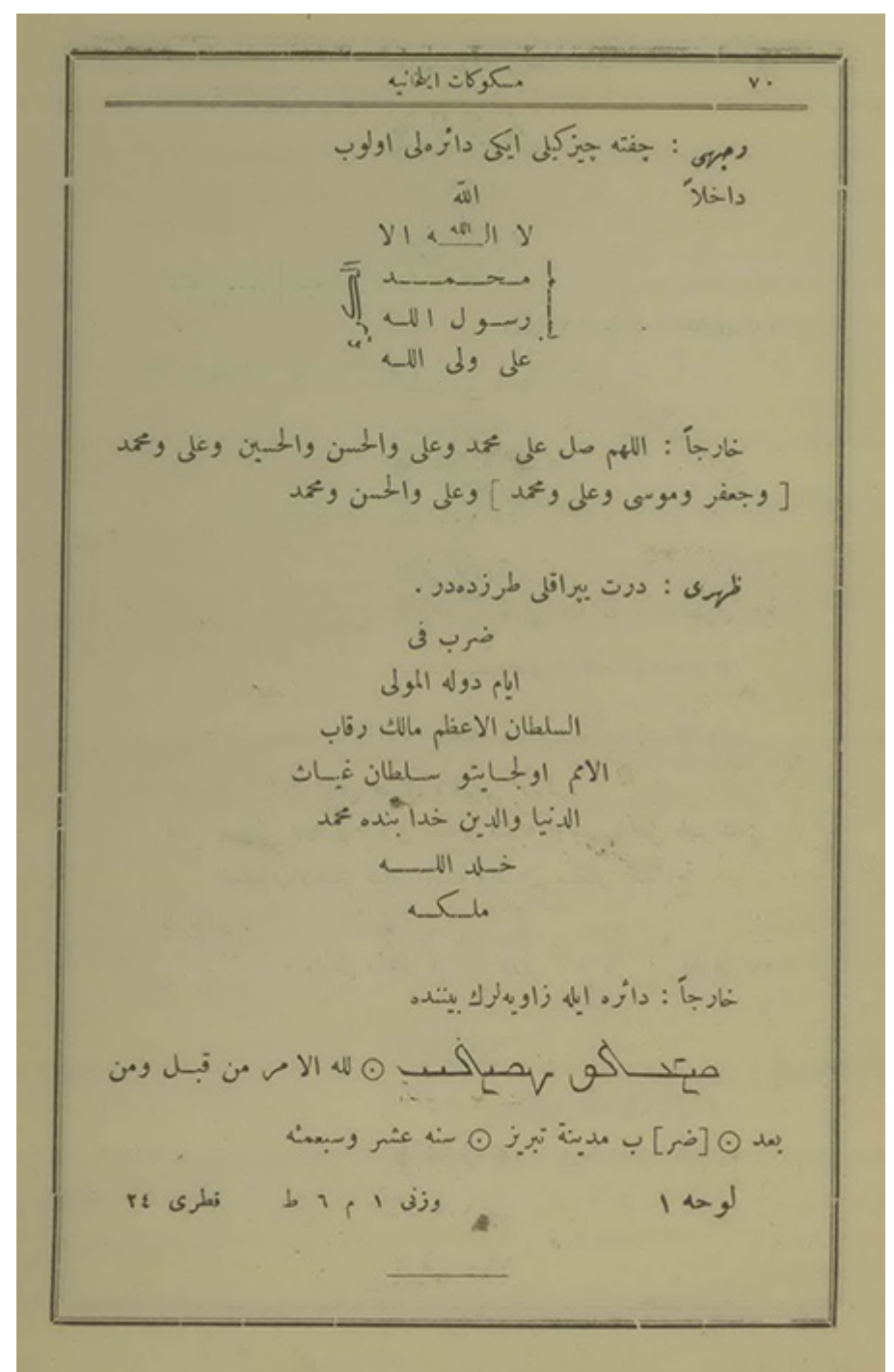
خدا الله ملکه

خارجاً : دائره ایله اشبو مسدس شکلک بینده

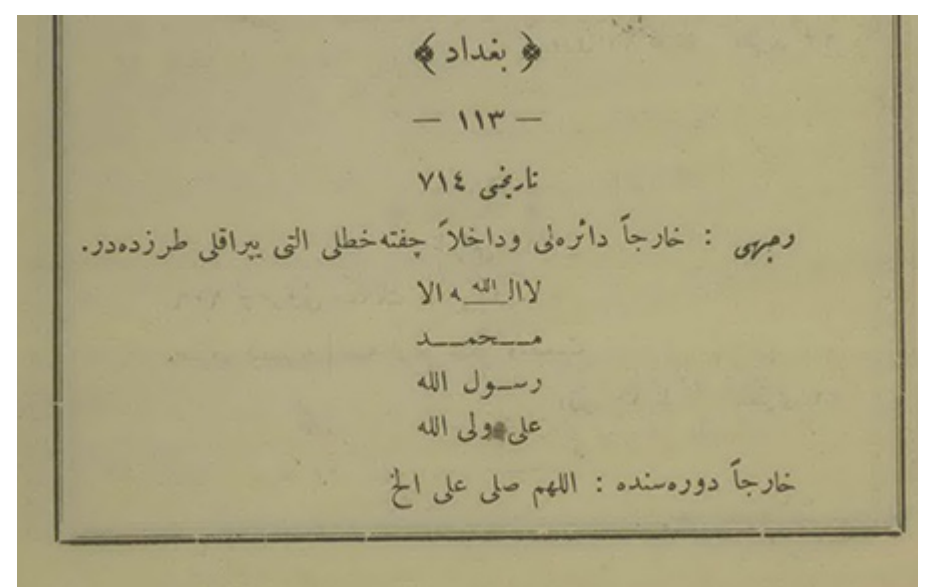
سکه زیر از سال 704 است که هنوز الجایتو تغییر مذهب نداده بود بنابراین اسامی چهار خلیفه اول روی آن آمده است.

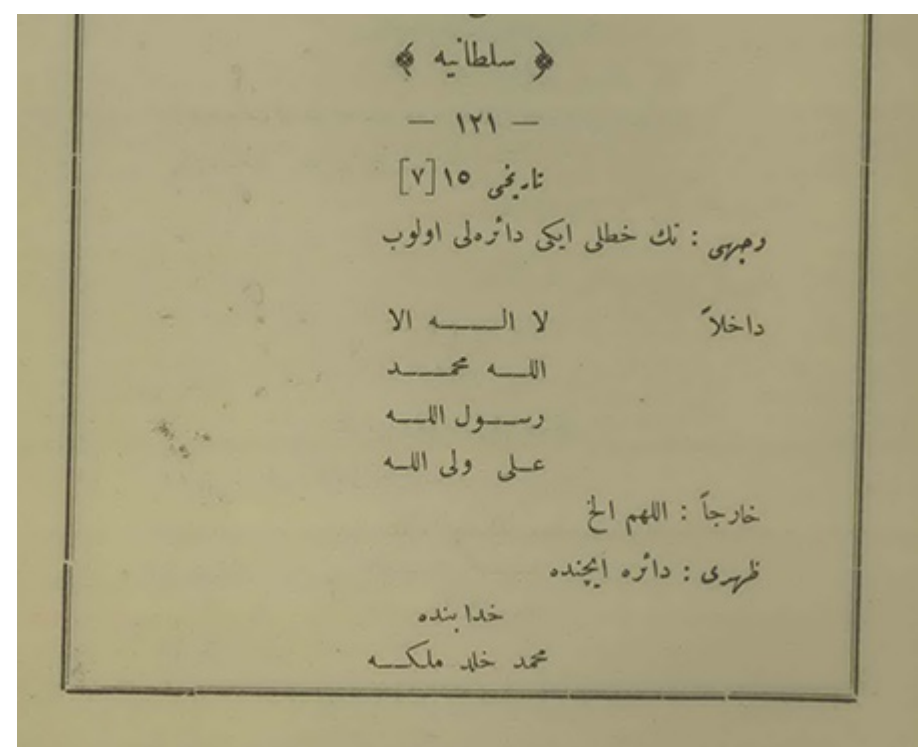

نمونه صلواتیه بر دوازده امام (ع)

نمونه زیر هم صلواتیه دارد که با اشاره آمده و بقیه عبارت حذف شده است

مجلد دیگری از همین موزه همایون مربوط به سکه های دولت های اولیه از جمله عباسیان است. یک نمونه که سکه امام رضا در دوران ولایتعهدی معرفی شده را اینجا می آورم:

